

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית – סְעוּדַת רְעוּא דְּרְעוּין
פָּרָשַׁת כִּי תִשָּׂא – תשע״ח

בְּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית סְעוּדַת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, דִּבֵּר מהר״י נ״י דִּבּוּרִים נִפְלָאִים מְאֹד בְּעִנְיַן רַבִּי אֲמִתִּי הַמְנַשֵּׁא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

פָּתַח מהר״י נ״י וְאָמַר, רַבֵּנוּ ז״ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קִיא) ״רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״ (שְׁמוֹת ל, יב) רָאשֵׁי־תֵּבוֹת רַבִּי. וּלְהֵפֶךְ ״רְשָׁעִים בַּחשֶׁךְ יִדְמוּ״ (שְׁמוּאֵל־א ב, ט) רָאשֵׁי־תֵּבוֹת רַבִּי; עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְהִנֵּה מוֹהֲרַ״אַ״שׁ זַ״ל הָיָה רָגִיל לְהַסְבִּיר אֶת הַמַּאֲמָר הַזֶּה בִּפְשִׁיטוּת, כִּי הִנֵּה הַצַּדִּיק וְהָרַבִּי אֲמִתִּי, מֵאִיר בְּמֹחַ הָאָדָם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמֵרִים אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּדְעוּ אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּמַדְבִּיק אֶת רֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָךְ הוּא מְנַשֵּׁא אֶת הָרֹאשׁ שֶׁל הַיְהוּדִי לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזוֹ כָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֲמִתִּי - לְהָאִיר בְּמִקְרָבָיו אֶת אוֹרוֹ הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִצַּד שֶׁנִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מַנְהִיג וְרַבִּי אֲמִתִּי, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא לְכְשֶׁלְעַצְמוֹ הוּא צַדִּיק וְכוּ׳, אֲבָל אִם אֵינוֹ מַנְהִיג אֲמִתִּי וְלֹא יָכוֹל לְהַנְהִיג אֶת הַזּוּלַת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהָאִיר בְּהַשְּׁנִי אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי עָלָיו נֶאֱמַר לְהֵפֶךְ, רְשָׁעִים בַּחשֶׁךְ יִדְמוּ רָאשֵׁי־תֵּבוֹת רַבִּי; כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא לְבַד הוּא צַדִּיק, אֲבָל הַחֲסִידִים שֶׁלּוֹ נִשְׁאָרִים בַּחשֶׁךְ, כִּי הֲרֵי הוּא אֵינוֹ מֵאִיר בָּהֶם אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, נִמְצָא שֶׁהַחֲסִידִים שֶׁבָּאִים אֲלָיו וְנוֹתְנִים לוֹ כֶּסֶף וְחוֹשְׁבִים ׳הִנֵּה נָתַתִּי לְהָרַבִּי שֶׁלִּי כֶּסֶף אֲזַי הַכֹּל כְּבָר יִהְיֶה אִתִּי בְּסֵדֶר, וְהָרַבִּי כְּבָר עוֹשֶׂה אֶת הַכֹּל בִּשְׁבִילִי וּכְבָר מוֹצִיא אוֹתִי יְדֵי חוֹבָתִי גַּם כֵּן׳, מַה קּוֹרֶה אָז, ״רְשָׁעִים בַּחשֶׁךְ יִדְמוּ״, הֵם הַחֲסִידִים נִשְׁאָרִים בַּחשֶׁךְ עִם הַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם, וְנִשְׁאָרִים רְשָׁעִים כְּמִקֹּדֶם, וְאֵינָם זוֹכִים לְהִתְעַלּוֹת בִּקְדֻשָּׁה, כִּי הֲרֵי הָרַבִּי שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ מֵאִיר בָּהֶם אֶת אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכוּ׳.

וְהִנֵּה אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז״ל אֲשֶׁר רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי־תֵּבוֹת רַבִּי. וּלְהֵפֶךְ רְשָׁעִים בַּחשֶׁךְ יִדְמוּ רָאשֵׁי־תֵּבוֹת רַבִּי; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ אֶל מַדְרִיךְ רַבִּי צַדִּיק שֶׁיּוֹרֶה לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלֵךְ בָּהּ, כִּי אַחֶרֶת אֶפְשָׁר מְאֹד

לִטְעוֹת וְלַחְשֹׁב שֶׁהוּא כְּבָר עַל הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, כִּי יֵשׁ טֶבַע אֶצֶל כַּמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְקַבֵּל מָרוּת מֵאַף אֶחָד, וְהֵם חַיִּים כָּכָה בְּשִׁיטָה כָּזוֹ שֶׁל ׳אַל תַּגִּיד לִי מַה לַּעֲשׂוֹת׳, הֵם לֹא אוֹהֲבִים כְּשֶׁאוֹמְרִים לָהֶם מַה לַּעֲשׂוֹת, וְלֹא רוֹצִים לְקַבֵּל עֵצָה מֵהַזּוּלַת, וְכַמּוּבָן גַּם לֹא מֵרַבִּי וְצַדִּיק שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר לָהֶם דַּעַת אֲמִתִּית אֵיךְ לִהְיוֹת יְהוּדִי כָּשֵׁר וְכוּ׳.

כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁאָדָם צָרִיךְ שֶׁיְּהֶיֶה לוֹ רַבִּי שֶׁיְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ תּוֹרָתוֹ וְחָכְמָתוֹ, כִּי הֲלֹא גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת הוּא כָּכָה, כָּל הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה הַמִּתְפַּתַּחַת יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַד אֵין סוֹף, זֶה הַכֹּל בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל אֵלּוּ הַחוֹקְרִים שֶׁקָּדְמוּ לָהֶם וְגִלּוּ מַה שֶּׁגִּלּוּ הֵם, כְּגוֹן לִפְנֵי מֵאתַיִם שָׁנָה כְּשֶׁאֶחָד מֵהַחוֹקְרִים הוֹלִיךְ בְּיָדוֹ מַה שֶּׁנִּקְרָא בְּאַנְגְּלִית ׳קַיְיט׳ וְנִתְפַּס בְּבָרָק לְמַעְלָה בָּאֲוִיר, וְסִבֵּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעַל יָדוֹ נִתְגַּלְתָה הַחָכְמָה שֶׁל חַשְׁמַ״ל, וְכָךְ הוֹסִיפוּ בְּחָכְמָתָם עַל פִּי זֶה עוֹד וְעוֹד, וְכָךְ מוֹסִיפִים בְּכָל הַדּוֹרוֹת וּמְחַדְּשִׁים עוֹד וְעוֹד, אֲבָל הַכֹּל בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל פִּי הַחָכְמָה הַיְשָׁנָה שֶׁכְּבָר גִּלּוּ הַחוֹקְרִים שֶׁקָּדְמוּ לָהֶם, וְרַק מוֹסִיפִים עַל פִּי זֶה הֲלְאָה עוֹד וָעוֹד.

וּבֶאֱמֶת יָדוּעַ אֲצָלֵנוּ, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל כְּבָר גִּלָּה לָנוּ מִקֹּדֶם עוֹד בִּזְמַנּוֹ לִפְנֵי יוֹתֵר מִמֵּאתַיִם שָׁנָה אֲשֶׁר הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה עוֹד תִּתְפַּתַּח כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה זְמַן שֶׁיּוּכְלוּ לָטוּס בַּמָּטוֹס, וְאָמַר שֶׁיִּהְיֶה זְמַן שֶׁאָדָם כְּשֶׁקָּם בַּבֹּקֶר וְיִהְיֶה לוֹ קָשֶׁה מַשֶּׁהוּ שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד לְהִתְפַּלֵּל, יִהְיֶה כְּלִי כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְהִכָּנֵס לְתוֹכוֹ וְלִנְסֹעַ מֵאֵיפֹה שֶׁהוּא נִמְצָא בָּעוֹלָם לִירוּשָׁלַיִם לִשְׁאוֹל עֵצָה מִמִּשִּׁיחַ, וְלַחֲזֹר עוֹד לִפְנֵי סוֹף זְמַן הַתְּפִלָּה!

וְאֶפְשָׁר לְתָאֵר לְעַצְמֵנוּ בַּמֹּחַ אֵיךְ זֶה יִהְיֶה נִרְאֶה, זֶה יִהְיֶה כְּמוֹ הָרַכֶּבֶת, שֶׁאָדָם תּוֹפֵס רַכֶּבֶת וְיוֹשֵׁב בְּתוֹכוֹ וְנוֹסֵעַ הָלוֹךְ, וְאוֹמֵר לַנֶּהָג תִּחַכֶּה קְצָת אֲנִי כְּבָר חוֹזֵר, וְשׁוֹאֵל אֶת מָשִׁיחַ אֶת שְׁאֵלָתוֹ וְחוֹזֵר. וְהַיּוֹם בֶּאֱמֶת יֵשׁ כְּבָר כְּאֵלּוּ כֵּלִים, יֵשׁ כְּלִי הַמַּקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּאַרְבָּעִים דַּקּוֹת, פַּעַם לֹא יָדְעוּ מִכָּל הַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה הַזֹּאת, כָּל מַה שֶּׁהָיָה לָהֶם הָיָה רַק חֲמוֹר וְסוּס לִרְכֹּב עָלָיו, וְכֵן הָיָה לָהֶם אֳנִיָּה לִנְסֹעַ אִתָּהּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם, שֶׁזּוֹ כְּבָר הָיְתָה חָכְמָה גְּדוֹלָה, וְאִם הָיוּ אוֹמְרִים אָז לְאָדָם שֶׁיָּבֹא זְמַן שֶׁתּוּכַל לִנְסֹעַ בָּאֲוִיר, וּמִי כְּבָר מְדַבֵּר מִזֶּה שֶׁתּוּכַל לְבַקֵּר אֶת הַלְּבָנָה, הָיָה בְּוַדַּאי צוֹחֵק עָלֶיךָ שֶׁמַּשֶּׁהוּ הִשְׁתַּבֵּשׁ לְךָ בַּמֹּחַ, אֵין דָּבָר כָּזֶה. אוֹ אִם הָיִיתָ אוֹמֵר פַּעַם לְאָדָם שֶׁיָּבֹא זְמַן שֶׁתּוּכַל לָלֶכֶת עַל הָרְחוֹב עִם מַשֶּׁהוּ קָטָן ׳פֶּלְאפוֹן׳ וּלְדַבֵּר עִם מִישֶׁהוּ הַנִּמְצָא בְּסוֹף הָעוֹלָם כְּגוֹן מֵחוּץ לָאָרֶץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הָיָה צוֹחֵק עָלֶיךָ שֶׁאַתָּה מְשֻׁגָּע, וְהַיּוֹם כִּמְעַט כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ פֶּלְאפוֹן, וְיָכוֹל לְדַבֵּר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וְהַכֹּל בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל פִּי הַגִּלּוּיִים שֶׁגִּלּוּ הַחוֹקְרִים הַקּוֹדְמִים, וְכָךְ מוֹסִיפִים וּמְחַדְּשִׁים עוֹד וְעוֹד עַד דּוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה.

וְכֵמוֹ כֵּן יוֹתֵר מִכֵּן הוּא בְּרוּחָנִיּוּת שֶׁזֶּה מְאֹד נָחוּץ שֶׁיְּהֶיֶה לְאָדָם רַבִּי שֶׁילַמֵּד אוֹתוֹ חָכְמַת הַתּוֹרָה וְחָכְמַת הַחַיִּים אֵיךְ לִחְיוֹת עַל פִּי הַתּוֹרָה, וְאֵיךְ לִהְיוֹת יְהוּדִי כָּשֵׁר וְיָרֵא שָׁמַיִם, וְאִם אֵין לְאָדָם רַבִּי וּמַנְהִיג הוּא כְּמוֹ בֶּן אָדָם שֶׁרוֹצֶה לְגַלּוֹת דְּבָרִים חֲדָשִׁים בְּטֶכְנוֹלוֹגְיָה הַמִּתְקַדֶּמֶת וַעֲדַיִן לֹא יוֹדֵעַ וְלֹא לָמַד אֶת הַחָכְמוֹת וְהַטֶּכְנוֹלוֹגְיָה הַפְּשׁוּטִים הַנִּמְצָאִים כְּבָר כְּגוֹן חַשְׁמַ״ל וְכוּ׳, וְאֵיךְ הוּא יָכוֹל לְחַדֵּשׁ מַשֶּׁהוּ בַּדּוֹר הַזֶּה? כָּךְ נִרְאֶה אֶחָד שֶׁאוֹמֵר ׳אֲנִי לֹא צָרִיךְ אֶת אַף אֶחָד שֶׁיַּדְרִיךְ אוֹתִי מַה לַּעֲשׂוֹת׳, זֶה מוּבָן מֵעַצְמוֹ אֵיךְ יִגְדַּל אָדָם כָּזֶה. אֵיךְ יָכוֹל בֶּן אָדָם כָּזֶה שֶׁתִּהְיֶינָה לוֹ תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם אִם לֹא שׁוֹמֵעַ מֵרַבּוֹ הַמְלַמֵּד אוֹתוֹ אֶת כָּל הַמֻּשָּׂגִים הָאֵלּוּ שֶׁל תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְיִרְאַת שָׁמַיִם וְכוּ׳.

וְהִנֵּה, הָרַבִּי הָאֲמִתִּי, הָעֲבוֹדָה שֶׁלּוֹ הִיא לְהָאִיר וּלְהַכְנִיס בַּמְקֹרָבִים שֶׁלּוֹ אֶת הָאוֹר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹר הַתּוֹרָה וְכוּ׳, וְיָאִיר וְיַחְדִּיר חֵשֶׁק בַּמְקֹרָבִים שֶׁלּוֹ שֶׁגַּם הֵם יַתְחִילוּ לְהַתְמִיד בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עִם חֵשֶׁק חָדָשׁ וְהַתְמָדָה גְּדוֹלָה.

אֲנִי זוֹכֵר כְּשֶׁיָּצְאָה לָרְאשׁוֹנָה סִדְרַת כְּרֵכִי הַגְּמָרָא שֶׁל ׳חֶבְרַת אַרְטְסְקְרוֹל׳ בְּשָׂפָה אַנְגְּלִית, שָׁמַעְתִּי אֵיזֶה רַב אֵיךְ הוּא נָזַף בַּחֶבְרָה הַנַּ״ל אֵיךְ הֵם עוֹשִׂים דָּבָר כָּזֶה לְתַרְגֵּם אֶת הַשַּׁ״ס בְּאַנְגְּלִית, בְּשָׂפָה שֶׁל הַגּוֹיִים, וְאָמַר שֶׁזֶּה אָסוּר

וכו׳. אֲנִי הִסְתַּכַּלְתִּי עָלָיו וְהָיָה בְּעֵינַי מוּזָר וּמַתְמִיהַּ מְאֹד, אֲנִי לֹא הֵבַנְתִּי אוֹתוֹ בִּכְלָל, וְלֹא אָבִין אוֹתוֹ, מַה אַתָּה רוֹצֶה? הֲרֵי יֵשׁ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה יְהוּדִים שֶׁאֵינָם מְבִינִים לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וַאֲרָמִית, לָמָּה שֶׁהֵם לֹא יִזְכּוּ לִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה? רַק לְךָ מָתָר לִלְמֹד? רַק אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים אִידִישׁ אוֹ לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וכו׳ רַק לָהֶם נִתְּנָה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה? וּמִי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין אֶת הַשָּׂפָה הַזּוֹ אָסוּר לוֹ לִלְמֹד? לָמָּה? הֲרֵי גַּם הֵם יְהוּדִים, וְגַם הֵם רוֹצִים לִלְמֹד! הֲרֵי מַה מַּעֲלָתוֹ שֶׁל שְׂפַת אִידִישׁ? שֶׁהַרְבֵּה יְהוּדִים וּגְדוֹלֵי עוֹלָם דִּבְּרוּ בְּאִידִישׁ וְאָכֵן קִדְּשׁוּ אֶת הַשָּׂפָה הַזּוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ בְּשָׂפָה הַזֹּאת מַעֲלָה מְיוּחֶדֶת! אֲבָל פֹּה בְּחוּץ לָאָרֶץ שֶׁכָּל כָּךְ הַרְבֵּה יְהוּדִים מְדַבְּרִים בְּאַנְגְלִית אֲזַי גַּם אַנְגְלִית נִהְיָה שָׂפָה שֶׁכָּל כָּךְ הַרְבֵּה יְהוּדִים מְדַבְּרִים, וְצָרִיךְ לְתַרְגֵּם לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בַּשָּׂפָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם מְבִינִים. וּמַה גַּם הֵם לֹא חִדְּשׁוּ דָּבָר חָדָשׁ, כִּי הֲרֵי מִזְּמַן כְּבָר כָּתְבוּ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁבְעִים לְשׁוֹן, כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לִפְנֵי מוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כז, א): ״וַיְצַו מֹשֶׁה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָעָם לֵאמֹר וגו׳, וְכָתַבְתָּ עַל הָאֲבָנִים אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בַּאֵר הֵיטֵב״, אוֹמֵר רַשׁ״י בַּאֵר הֵיטֵב: בְּשִׁבְעִים לָשׁוֹן; וְאִם כֵּן מַה אַתָּה כָּל כָּךְ צוֹעֵק כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לָתֵת לַיְּהוּדִים הָאֵלּוּ לְהָבִין אֶת הַגְּמָרָא בַּשָּׂפָה שֶׁלָּהֶם, וְאַתָּה צוֹעֵק כְּאִלּוּ הֵם נָסוֹגוּ אָחוֹר מֵהַמְּסוֹרָה? הֲרֵי הַמְּסוֹרָה הָיְתָה שֶׁיְּפָרְשׁוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁכֻּלָּם יָבִינוּ, וּמְעַנְיֵן הִיא הַמְּצִיאוּת שֶׁאָכֵן הַחֶבְרָה הַזּוֹ נִקְרֵאת ״אַרְטְסְקְרוֹל מְסוֹרָה״ כִּי הֵם עוֹשִׂים כְּפִי הַמְּסוֹרָה שֶׁיְּפָרְשׁוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁבְעִים לָשׁוֹן.

אֶלָּא מַאי הָרַב הַזֶּה הוּא מֵאֵלּוּ אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר עֲלֵיהֶם, רְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדְּמוּ רָאשֵׁי־תֵבוֹת רַבִּי; לֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת שֶׁהוּא ׳רָשָׁע׳, אֶלָּא אֵלּוּ הַמְקָרְבִים אֵלָיו הֵם נִשְׁאָרִים ׳רְשָׁעִים׳ וְנִשְׁאָרִים בַּ׳חֹשֶׁךְ׳ וְנִשְׁאָרִים בַּ׳דְּמִיוֹנוֹת׳ שֶׁלָּהֶם, כִּי הֲרֵי הֵם יוֹדְעִים רַק דָּבָר אֶחָד, שֶׁאָסוּר לְפָרֵשׁ אֶת הַגְּמָרָא בְּאַנְגְלִית, וְאָסוּר לִלְמֹד בִּגְמָרָא בְּאַנְגְלִית, כִּי כָּךְ הֵם שָׁמְעוּ מֵהָרַב שֶׁלָּהֶם, וּבְוַדַּאי הֵם לֹא לוֹמְדִים בָּזֶה, וְחוּץ מֵהַדָּבָר הַיְחִידִי הַזֶּה שֶׁהָרַב לִמֵּד אוֹתָם הֵינוּ ׳שֶׁאָסוּר לְתַרְגֵּם וְלִלְמֹד גְּמָרָא בְּאַנְגְלִית׳, חוּץ מִזֶּה הֵם לֹא יוֹדְעִים כְּלוּם מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אָז מַה הִרְוִיחוּ מֵהָרַבִּי שֶׁלָּהֶם? כְּלוּם!.

אֲבָל מִי שֶׁמְּקָרֵב אֶל צַדִּיק אֲמִתִּי הַמֵּרִים אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמֵאִיר בְּרֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מְתִיקוּת זִיו הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאַדְרַבָּה שֶׁיִּלְמְדוּ בְּאֵיזוֹ שָׂפָה שֶׁהֵם רוֹצִים אֶת הַגְּמָרָא, מַה שֶׁהַכִּי נֹחַ לָהֶם, וּמְלַמֵּד אוֹתָם גַּם אֶת סֵדֶר דֶּרֶךְ הַלִּמּוּד אֵיךְ שֶׁיּוּכְלוּ לִלְמֹד בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁבָּעוֹלָם בְּתוֹר שִׁעוּר בְּקִיאוּת, לִהְיוֹת בְּקִיאִים בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, הֵינוּ שֶׁיַּתְחִיל לִגְרֹס מֵהַתְחָלַת הַסֵּפֶר עַד הַסּוֹף פַּעַם אַחַר פַּעַם, בְּגִירְסָא וּבַאֲמִירָה בְּעָלְמָא אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא מֵבִין כְּלוּם מַה הוּא אוֹמֵר, שֶׁיִּמְשִׁיךְ כָּכָה, וּלְבַסּוֹף יִפָּתַח רֹאשׁ שֶׁלּוֹ בַּהֲבָנַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּוַדַּאי הָאָדָם הַזֶּה אַף פַּעַם לֹא שָׁמַע דִּבּוּרִים כָּאֵלּוּ וְהַשָּׂגוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁאֶפְשָׁר לִלְמֹד בְּדֶרֶךְ כָּזֶה אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא מְבִינִים, כִּי הֲרֵי הוּא אַף פַּעַם לֹא לָמַד, וּבְוַדַּאי גַּם אֶת הַשִּׂיחָה שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת הָר״ן סִימָן ע״ו) בְּוַדַּאי גַּם הַשִּׂיחָה הַזּוֹ הוּא לֹא לָמַד, כִּי הֲרֵי הוּא לֹא לָמַד כְּלוּם עַד עַכְשָׁו, וְאֵיךְ יֵדַע שֶׁאֶפְשָׁר לִלְמֹד כָּכָה?! לָזֶה צָרִיךְ לָבֹא אֶל הַצַּדִּיק שֶׁיְּגַלֶּה לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ הָאֱמִתִּי אֵיךְ לְהִכָּנֵס בְּשַׁעֲרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וכו׳, וְשֶׁיֵּדַע אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל פָּסַק שֶׁזֶּה כֵּן נִקְרָא לִמּוּד אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא מְבִינִים מַה שֶּׁאוֹמְרִים, וְכָךְ כְּשֶׁמְּקָרֵב אֶל צַדִּיק כָּזֶה נִפְתָּחִים לוֹ שַׁעֲרֵי הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאַת שָׁמַיִם וכו׳ וְכָל הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ נִהְיָה נִתְרוֹמֵם לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּה רַבִּי אֲמִתִּי הַמְקֻיָּם כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֵּרִים אֶת הָרֹאשׁ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל וּמֵאִיר בּוֹ הָאוֹרוֹת הָאֱמִתִּיִּים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וכו׳.

כִּי הָעִקָּר הוּא הָרֹאשׁ שֶׁל הָאָדָם, כִּי מֵהַמֹּחַ נִשְׁפָּע כָּל הַגּוּף, וְכָל הַחוּשִׁים וְהַהַרְגָּשׁוֹת וכו׳ שֶׁל הָאָדָם כֻּלָּם נִמְשָׁכִים מֵהַמֹּחַ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה גַּם מֵהַלֵּב, אֲבָל הַכֹּל בָּא מֵהַמֹּחַ, הַדַּעַת בָּאָה מֵהַמֹּחַ וְאַחַר כָּךְ יוֹרֶדֶת לְהַלֵּב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד לט) ״וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ״ כִּי הַכֹּל בָּא מֵהַמֹּחַ, רַק צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת הַמֹּחַ לַלֵּב, שֶׁהָרֹאשׁ יְלַמֵּד אֶת הַלֵּב אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, כִּי אָכֵן הַלֵּב מֵבִין אֲבָל זֶה הוֹלֵךְ דֶּרֶךְ הַמֹּחַ, וְהַמֹּחַ הוּא הַמֶּלֶךְ וְהַמַּשְׁפִּיעַ עַל כָּל הַגּוּף, וְאִם

הָרֹאשׁ בְּסֵדֶר כָּל הַגּוּף בְּסֵדֶר, וְהַמֹּחַ מַדְרִיךְ אֶת הַלֵּב בַּדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, שֶׁלֹּא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ אַחַר תַּאֲוַת לִבּוֹ, אֶלָּא הַמֹּחַ שַׁלִּיט עַל הַלֵּב, וּמְלַמֵּד אוֹתוֹ שֶׁיִּתְאַוֶּה רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לִהְיוֹת יְהוּדִי כָּשֵׁר וּלְהִתְנַהֵג עַל פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְזוֹ עֲבוֹדַת הָרַבִּי הָאֲמִתִּי - הֲרָמַת וְהִתְנַשְּׂאוּת **רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי־תֵּבוֹת רַבִּי.** וְכָל כַּוָּנָתוֹ הוּא לְהַכְנִיס בְּךָ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אוֹר הַתּוֹרָה, וְאוֹר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אֲבָל רַבִּי שֶׁאֵינוֹ בִּבְחִינַת **כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** הוּא לֹא מְעֻנְיָן לְהַכְנִיס בְּךָ אֱמוּנָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, כָּל הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ הוּא רַק כֶּסֶף, אֵיךְ לְהוֹצִיא מִמְּךָ אֶת הַכֶּסֶף, אַתָּה בָּא אֵלַי, הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן תָּבִיא כֶּסֶף, כֶּסֶף, כֶּסֶף, וְכָל הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ הוּא אֵיךְ לְהוֹצִיא מִמְּךָ עוֹד וְעוֹד כֶּסֶף וְאֵינוֹ מֵאִיר בְּךָ שׁוּם דָּבָר יְסוֹדִי בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וְכוּ׳, זֶה בְּדִיּוּק הַהֵפֶךְ שֶׁל רַבִּי אֲמִתִּי.

וְלָכֵן רוֹאִים בְּפָרָשָׁתֵנוּ שֶׁזֶּה מַתְחִיל עִם הַפָּסוּק **״כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״** וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב **״וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ״**, כִּי הַתּוֹרָה מְגַלָּה לָנוּ פֹּה דֶּרֶךְ הַחַיִּים, שֶׁנֵּדַע וְנַבְחִין עִם מִי יֵשׁ לָנוּ פֹּה עֵסֶק, אִם הָרַבִּי שֶׁאַתָּה מְקָרֵב אֵלָיו מַכְנִיס בְּךָ אֱמוּנָה וְכוּ׳, וְהוּא מְקַיֵּם אֶת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּהַתְחָלַת הַפָּרָשָׁה **״כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״** שֶׁמַּכְנִיס בָּרֹאשׁ שֶׁלְּךָ עֲצוּת וְהִתְחַזְּקוּת אֲמִתִּית בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז **״וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ״** , אָז אַתָּה יָכוֹל לָתֵת לוֹ **כֶּסֶף**, כִּי הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן צָרִיךְ לִהְיוֹת שֶׁיְּרִים לְךָ אֶת הָרֹאשׁ בְּרוּחָנִיּוּת וְכוּ׳, וְאַחַר כָּךְ שֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁהוּא רַבִּי אֲמִתִּי הַמֵּאִיר בְּךָ עִקְּרֵי יַהֲדוּת דְּבָרִים בְּסִיסִיִּים, וְאוֹר הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, אֲזַי אַתָּה יָכוֹל לְהָבִיא לוֹ כְּבָר כֶּסֶף גַּם כֵּן, אֲבָל אִם הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן הוּא מַתְחִיל עִם כֶּסֶף, שֶׁכְּבָר רוֹצֶה אֶת הַכֶּסֶף שֶׁלְּךָ וְאֵינוֹ מֵאִיר בְּךָ אֱמוּנָה וְכוּ׳, אָז אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לֹא רַבִּי אֲמִתִּי הַמְנַשֵּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם דְּבָרִים טוֹבִים, הוּא לֹא מֵבִיא אוֹתִי לְשׁוּם תַּכְלִית, הוּא רַק רוֹצֶה אֶת הַכֶּסֶף שֶׁלִּי, אֲזַי אֵין לִי טַעַם לִהְיוֹת מְקָרֵב אֵלָיו.

וְהִנֵּה בְּפָרָשַׁת תְּרוּמָה הָיָה לָנוּ תֵּאוּר שֶׁל עֲשִׂיַּת כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן, וּבְפָרָשַׁת תְּצַוֶּה הָיָה הַתֵּאוּר שֶׁל עֲשִׂיַּת בִּגְדֵי הַכְּהֻנָּה, וְהַפָּרָשָׁה מִסְתַּיֶּמֶת בַּעֲשִׂיַּת הַקְּטֹרֶת שֶׁדִּבְּרוּ עָלֶיהָ בַּשָּׁבוּעַ שֶׁעָבַר שֶׁהַקְּטֹרֶת מְרַמֶּזֶת עַל שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כז, ט): ״וּקְטֹרֶת יְשַׁמַּח לֵב״, כִּי עִקַּר הַכֹּל צָרִיךְ לִהְיוֹת שִׂמְחָה, וְזֶהוּ הַסִּיּוּם שֶׁל הַפָּרָשָׁה, שֶׁאוֹמְרִים וּמְרַמְּזִים לָנוּ שֶׁלֹּא לִשְׁכֹּחַ מִמִּצְוַת הַשִּׂמְחָה שֶׁהַכֹּל צָרִיךְ לִהְיוֹת עִם שִׂמְחָה, כָּל הִלּוּךְ ה׳מַחֲשָׁבָה׳ שֶׁלָּנוּ, וְכָל הִתְנַהֲגוּת הַחַיִּים שֶׁלָּנוּ, הַכֹּל צָרִיךְ לִהְיוֹת ׳בְּשִׂמְחָה׳.

וְאַחַר כָּךְ בָּאָה פָּרָשַׁת ׳כִּי תִשָּׂא׳ שֶׁבּוֹ כָּתוּב **פָּרָשַׁת הַכִּיּוֹר**, וּמַה זֶּה מְרַמֵּז? הַכִּיּוֹר מְרַמֵּז עַל ׳**שְׁלוֹם בַּיִת**׳ כִּי הָיָה עָשׂוּי מִמַּרְאוֹת הַצּוֹבְאוֹת שֶׁל הַנָּשִׁים, שֶׁהַנָּשִׁים אָז הָיוּ מִסְתַּכְּלוֹת בָּהּ כְּמוֹ בַּמַּרְאָה כְּדֵי לְיַפּוֹת אֶת עַצְמָם לְבַעֲלֵיהֶם, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל שְׁלוֹם בַּיִת, וְכֵן מֵהַכִּיּוֹר הָיוּ לוֹקְחִים אֶת הַמַּיִם כְּדֵי לְהַשְׁקוֹת אֶת הַסּוֹטָה, כִּי (שַׁבָּת קטז.) לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אָמְרָה תּוֹרָה שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה יִמָּחֶה עַל הַמַּיִם; שֶׁזֶּה גַּם כֵּן ׳שְׁלוֹם בַּיִת׳. מִכָּל זֶה אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַכִּיּוֹר זֶה הָיָה הַכְּלִי אֲשֶׁר יְסוֹדוֹ הוּא **שְׁלוֹם בַּיִת**; וּמַה כָּתוּב אֵצֶל הַכִּיּוֹר? הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לַמִּקְדָּשׁ (שְׁמוֹת ל, יט) **וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם; בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְּגִשְׁתָּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַה׳; וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם** - שֶׁהַדָּבָר הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁהַכֹּהֵן נִגַּשׁ לַעֲבוֹדָה, הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן הוּא **וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם** שֶׁצָּרִיךְ לִרְחֹץ אֶת הַיָּדַיִם וְאֶת הָרַגְלַיִם, וּמַה זֶּה מְרַמֵּז? אֶלָּא הַכֹּהֵן הוּא מִדַּת הַחֶסֶד, אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָיָה עוֹסֵק כָּל הַזְּמַן בְּשָׁלוֹם בַּיִת, וְאֵיךְ שֶׁמּוֹהֲרָא״שׁ הָיָה מַמְחִישׁ אֶת זֶה תָּמִיד, שֶׁאַהֲרֹן הַכֹּהֵן עִם הַבִּגְדֵי־כְּהֻנָּה שֶׁלּוֹ הָיָה עוֹזֵב אֶת הַכֹּל בְּאֶמְצַע הָעֲבוֹדָה שֶׁלּוֹ, וְרָץ עִם הַבְּגָדִים בִּכְדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים

(מַסֶּכֶת כַּלָּה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי) תָּאנָא שִׁמּוֹנִים אֶלֶף בַּחוּרִים קְרוּאִים בְּשֵׁם אַהֲרֹן יָצְאוּ אַחֲרֵי מִטָּתוֹ, אַמַּאי, מֵרַחֲמִיתֵיהּ, וּמָאן דְּאִיהֲדַר וְאִיתְעֲבָרָה; הֵינוּ שֶׁאַהֲרֹן הַכֹּהֵן עָסַק בִּשְׁלוֹם בַּיִת, וְאַחֲרֵי שֶׁהֶחְזִיר אֶת הַשָּׁלוֹם בַּבַּיִת וְנוֹלַד אֵצֶל הַזּוּג הַזֶּה עוֹד בֵּן, קָרְאוּ לוֹ לְהַבִּן הַזֶּה בְּשֵׁם אַהֲרֹן, בְּתוֹר הַכָּרַת הַטּוֹב שֶׁהֶחְזִיר לָהֶם אֶת הַשָּׁלוֹם בַּיִת; וְרוֹאִים מִכָּאן שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָיְתָה חֶסֶד, לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בָּעוֹלָם בִּכְלָל, וְשָׁלוֹם בַּיִת בִּפְרָט, [וּמוֹהֲרָא״ש הָיָה אוֹמֵר שֶׁיֵּשׁ רְאָיָה מִפֹּה שֶׁאֵין לַחְשֹׁשׁ כְּלָל עַל נְתִינַת שֵׁם לַתִּינוֹק בְּחַיָּיו שֶׁל הָאָדָם, כִּי הֲרֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָיָה עֲדַיִן חַי אָז, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא חָשְׁשׁוּ וְנָתְנוּ אַחֲרָיו שֵׁם, וְהַיּוֹם יֵשׁ כָּאֵלּוּ מְקוֹמוֹת בִּפְרָט אֵצֶל הָאַשְׁכְּנַזִּים שֶׁאִם נוֹתְנִים שֵׁם אַחַר בֶּן אָדָם חַי הוּא כְּבָר נַעֲשֶׂה בְּרוֹגֶז כְּאִלּוּ שֶׁרוֹצִים לִרְאוֹת אוֹתוֹ מֵת, אֲבָל מִכָּאן בֶּאֱמֶת רְאָיָה שֶׁאֵין חֲשַׁשׁ לָתֵת שֵׁם שֶׁל אָדָם בְּחַיָּיו.]

עַל כָּל פָּנִים אַהֲרֹן הַכֹּהֵן זֶה מְרַמֵּז עַל שְׁלוֹם בַּיִת שֶׁהָיָה עוֹסֵק בָּזֶה כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁזּוֹ מִדָּתוֹ שֶׁל כֹּהֵן מִדַּת הַחֶסֶד, וְעַל זֶה נֶאֱמַר, שֶׁהַדָּבָר הָרִאשׁוֹן לִפְנֵי שֶׁהַכֹּהֵן מַתְחִיל אֶת הָעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלּוֹ, צְרִיכִים לְרָחֵץ בַּכִּיּוֹר אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם. וּמַה זֶּה מְרַמֵּז? אֶלָּא יֵשׁ כָּאֵלּוּ מַדְרִיכִים וּפְסִיכוֹלוֹגִים הַמְפַרְסְמִים שֶׁהֵם עוֹסְקִים בַּעֲשִׂיַּת שָׁלוֹם בַּיִת אֵצֶל זוּגוֹת צְעִירִים, וְהַדָּבָר הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁבָּאִים אֶצְלָם צְרִיכִים לְשַׁלֵּם כְּמוֹ חֲמֵשׁ מֵאוֹת דּוֹלָר וְכַדּוֹמֶה מְחִיר כָּבֵד, וְהוּא מִסְתַּכֵּל עֲלֵיכֶם וּמְדַבֵּר אִתְּכֶם קָצָת, וּמְסַדֵּר לְךָ עוֹד תּוֹר, וְכָכָה מוֹשֵׁךְ אוֹתְךָ בָּאַף כְּמוֹ חֲצִי שָׁנָה כְּאִלּוּ הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בַּיִת אֶצְלְךָ, אֲבָל בֶּאֱמֶת הָיָה תָּמִיד מוֹהֲרָא״ש אוֹמֵר שֶׁזֶּה סְתָם נוֹכֵל הַמִּתְנַכֵּל עָלֶיךָ בִּנְכָלֵי עַרְמִימוּת בִּכְדֵי לְהוֹצִיא מִמְּךָ עוֹד וְעוֹד כֶּסֶף וְהוּא שָׁמֵחַ שֶׁנָּפַל לְתַחַת יָדוֹ מְצִיאָה כָּזוֹ שֶׁזּוּג רַב אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי, וְכָךְ יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת כֶּסֶף עַל חֶשְׁבּוֹנְךָ, וְאַתָּה מִסְכֵּן חוֹשֵׁב שֶׁהוּא רוֹצֶה לַעֲזֹר לְךָ, אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶה הַכֹּל שֶׁקֶר אֶחָד גָּדוֹל, וְהַחֶשְׁבּוֹן הוּא פָּשׁוּט, כִּי לָמָּה שֶׁהוּא יִרְצֶה לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בַּיִת אֶצְלְךָ? הֲרֵי הוּא כָּל כָּךְ הַרְבֵּה זְמַן כְּבָר מְחַכֶּה שֶׁיַּגִּיעַ לְתַחַת יָדוֹ מְצִיאָה כָּזוֹ, וְהִנֵּה נָפַלְתָּ אַתָּה לְקָרְבָּן תַּחַת יָדוֹ, לָמָּה שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלוֹם בַּיִת בְּפַעַם אַחַת, הֲרֵי הוּא מְאַבֵּד אֶת הַבִּיזְנֶס שֶׁלּוֹ מִיָּד, וּכְבָר לֹא תַּחְזֹר אֵלָיו? הֲרֵי הַרְבֵּה יוֹתֵר טוֹב לוֹ לְמַשֵּׁךְ אוֹתְךָ לַחֲצִי שָׁנָה, וְכָכָה יוֹצִיא מִמְּךָ אֶת כָּל הַכֶּסֶף! וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מְאֹד מֵאֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ הָעוֹשִׂים שָׁלוֹם בַּיִת רַק בִּשְׁבִיל כֶּסֶף.

וְזֶה מַה שֶּׁהַפָּסוּק אוֹמֵר: **וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם** - שֶׁצָּרִיךְ לְרָחֵץ אֶת הַיָּדַיִם מִלָּקַחַת כֶּסֶף מֵהַזּוּלַת כְּשֶׁעוֹסְקִים בְּמִדַּת הַחֶסֶד וּבִפְרָט כְּשֶׁמְּדֻבָּר בִּשְׁלוֹם בַּיִת, כִּי הַיָּדַיִם צְרִיכִים לִהְיוֹת נְקִיִּים מִכֶּסֶף שֶׁל הַזּוּלַת, וְכָל כַּוָּנָתוֹ תִּהְיֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְלֹא מִפְּנֵי הַכֶּסֶף.

וְהַדָּבָר הַשֵּׁנִי, הוּא **וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו וְגוֹ׳ וְאֶת רַגְלֵיהֶם**, לָמָּה הֻצְרְכוּ לְרָחֵץ אֶת הָרַגְלַיִם, אֶלָּא כְּדֵי לְלַמֵּדְךָ שֶׁהָרַגְלַיִם צְרִיכִים לִהְיוֹת תָּמִיד מוּכָנִים לָרוּץ לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַזּוּלַת.

וְזֹאת הִיא גַּם עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו, הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֲמִתִּי שֶׁמּוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ תָּמִיד, שֶׁמּוֹהֲרָא״ש זי״ע הָיָה חִדּוּשׁ עָצוּם בָּזֶה, כְּשֶׁהִגִּיעַ לְשָׁלוֹם בַּיִת הָיָה עוֹזֵב אֶת הַכֹּל וְרָץ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וּמַמָּשׁ עָשָׂה כָּל מַה שֶּׁבִּיכָלְתּוֹ בְּלִי שׁוּם תַּשְׁלוּם גְּמוּל בִּכְדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בַּיִת, וְכֵן בִּכְדֵי לְחַזֵּק יְהוּדִים וּבִפְרָט בַּחוּרִים מוֹהֲרָא״ש הָיָה קַל כְּנֶשֶׁר וְרָץ כַּצְּבִי עִם הָרַגְלַיִם כְּדֵי לְחַזֵּק יְהוּדִים.

וּפַעַם הָיָה סִפּוּר שֶׁהָיוּ בָּאִים אֶצְלוֹ בְּבָאְרָא פַּארְק בַּחוּרִים מֵאֵיזוֹ יְשִׁיבָה מִכְּפָר ״וואדְרִיטְשׁ״ אֲשֶׁר מְקוֹמָהּ הוּא בְּמָקוֹם גְּבוֹהַּ בֶּהָרִים, פֹּה בְּנוּ־יוֹרְק, וְזֶה הָיָה כְּשֶׁעוֹד נָתַן אֶת הַשִּׁעוּר עַל רְחוֹב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, וְהַבַּחוּרִים הָיוּ מַגִּיעִים לְהַשִּׁיעוּר שֶׁל מוֹהֲרָא״ש שֶׁהָיָה נוֹתֵן בְּרְחוֹב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּרֶסְלֶב, וּפַעַם קִבֵּל טֶלֶפוֹן מֵאֶחָד מֵהַבַּחוּרִים שֶׁל הַיְשִׁיבָה שֶׁל ״וואדְרִיטְשׁ״, וְהַבַּחוּרִים הִתְלוֹנְנוּ שֶׁהֵם מְאֹד מְאֹד שְׁבוּרִים, וְהֵם צְרִיכִים חִזּוּק, אָז אֲנִי זוֹכֵר אֶת זֶה

כְּמוֹ הַיּוֹם אֵיךְ הָיָה אוֹמֵר לָהֶם בַּטֶּלֶפוֹן, ׳אֲנִי בָּא אֲנִי כְּבָר בָּא׳, ׳רַק תַּחְזִיקוּ מַעֲמָד עַד שֶׁאֲנִי בָּא׳, כָּל כָּךְ מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בִּכְדֵי לְחַזֵּק יְהוּדִים, וְאָכֵן לָקַח אֶת עַצְמוֹ אָז וְנָסַע עַד הֶהָרִים שֶׁזֶּה הָיָה אָז בַּזְּמַנִּים הַלָּלוּ דֶּרֶךְ נְסִיעָה שֶׁל כְּשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת בְּעֶרֶךְ, וּמוֹהֲרָא״שׁ לֹא הִסְתַּכֵּל עַל כָּל טִרְחַת הַדֶּרֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ עַל זֶה, אֶלָּא תֵּכֶף וּמִיָּד נָסַע אֶל הַיְשִׁיבָה דְּשָׁם וְנָתַן לָהֶם שִׁעוּר חִזּוּק. כִּי הָרַבִּי הָאֱמִתִּי רוֹחֵץ אֶת הָרַגְלַיִם שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה עַצְלָן, אֶלָּא הָרַגְלַיִם תָּמִיד יִהְיוּ מוּכָנִים לָרוּץ לְחַזֵּק יְהוּדִים.

וְיָדוּעַ מַה שֶּׁמּוֹהֲרָא״שׁ הָיָה תָּמִיד מְפָרֵשׁ אֶת הַפָּסוּק (שְׁמוֹת ו, ט) **וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה ׳כֵּן׳ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ** דִּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לָהֶם ״כֵּן״, **וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֹּשֶׁה** רַבֵּנוּ אָמַר לָהֶם ׳כֵּן׳, ׳דּוּ קֶעְנְסְט יָא׳, אַתָּה כֵּן יָכוֹל, [בְּאִידִישׁ הַמִּילָה ׳כֵּן׳ פֵּרוּשָׁהּ ׳יָכוֹל׳] שֶׁזֶּה **וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמֹּשֶׁה** רַבֵּנוּ אָמַר לְעַם יִשְׂרָאֵל ׳כֵּן׳ דּוּ קֶעְנְסְט יָא. שֶׁזּוֹ עֲבוֹדַת הָרַבִּי הָאֱמִתִּי הַמֵּאִיר בְּעַם יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּדְעוּ ׳כֵּן׳ שֶׁאַתָּה כֵּן יָכוֹל, וְכֵן בְּאַנְגְלִית הַמַּשְׁמָעוּת שֶׁל הַמִּילָה ׳כֵּן׳ זֶה גַּם כֵּן הַפֵּרוּשׁ שֶׁאַתָּה יָכוֹל ׳קֶען׳ בְּלַעַ״ז.

כִּי הַצַּדִּיק הָרַבִּי הָאֱמִתִּי מְחַזֵּק אֶת אֲנָשָׁיו וּמַרְאֶה לָהֶם אֵיךְ שֶׁכֵּן יְכוֹלִים לְסַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְאִם אָדָם יִלְמַד בְּכָל יוֹם רַק פֶּרֶק אֶחָד מִשְׁנָיוֹת תּוֹךְ שָׁנָה וָחֵצִי הוּא סִיֵּם אֶת כָּל הַשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְשָׁנָה וָחֵצִי עוֹבֶרֶת לְאָדָם כָּל כָּךְ מַהֵר מַמָּשׁ כְּמוֹ כְּלוּם, עַד שֶׁרַק מִסְתּוֹבְבִים עוֹבֵר יוֹם וְעוֹד יוֹם וְכוּ׳, וּכְבָר עָבְרָה שָׁנָה וָחֵצִי, וַאֲפִלּוּ אִלּוּ הַלּוֹמְדִים דַּף הַיּוֹמִי שֶׁלּוֹקֵחַ שֶׁבַע שָׁנִים לְסַיֵּם, גַּם הֵם אוֹמְרִים שֶׁהַשֶּׁבַע שָׁנִים עוֹבְרִים לְאָדָם כָּל כָּךְ מַהֵר מַמָּשׁ שֶׁלֹּא חָלְמוּ שֶׁהַזְּמַן יָעוּף כָּל כָּךְ מַהֵר, כִּי הִנֵּה הִתְחִילוּ אֶת הַשַּׁ״ס וְזֶה עָבַר כְּמוֹ הֶרֶף עַיִן, וּכְבָר עוֹד מְעַט מְסַיְּמִים אֶת הַשַּׁ״ס עוֹד הַפַּעַם, כִּי הִנֵּה עַכְשָׁו רַק הִתְחִילוּ, וּכְבָר עָבְרוּ עַל רֹב הַשַּׁ״ס בְּסִדְרַת הַדַּף הַיּוֹמִי, וְלָכֵן פֶּרֶק אֶחָד מִשְׁנָיוֹת זֶה בְּוַדַּאי לֹא קָשֶׁה לִלְמֹד, וּמְסַיְּמִים כָּל שָׁנָה וָחֵצִי.

וּבֶאֱמֶת רַבֵּנוּ זַ״ל רָצָה שֶׁנִּלְמַד בְּשָׁנָה אֶחָד הַרְבֵּה יוֹתֵר מִזֶּה, כַּמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו זַ״ל (שִׂיחוֹת הָרַ״ן סִימָן עו) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּפַעַם אֶחָד חִשֵּׁב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מַה שֶּׁהָאָדָם צָרִיךְ לִלְמֹד בְּכָל יוֹם עַד שֶׁאֵין הַיּוֹם מַסְפִּיק. דְּהַיְנוּ לִגְמֹר בְּכָל שָׁנָה שַׁ״ס עִם הָרִי״ף וְהָרֹא״שׁ, וְאַרְבָּעָה חֶלְקֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּדוֹלִים, וְכָל הַמִּדְרָשִׁים כֻּלָּם, וְכָל סִפְרֵי הַזֹּהַר וְתִקּוּנִים וְזֹהַר חָדָשׁ, וְכָל סִפְרֵי קַבָּלָה מֵהָאֲרִ״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. גַּם צְרִיכִין לִלְמֹד אֵיזֶה שִׁעוּר בַּיּוֹם בְּקִצָּת עִיּוּן. וְעוֹד חִשֵּׁב הַרְבֵּה דְּבָרִים. גַּם צְרִיכִין לוֹמַר תְּהִלִּים בְּכָל יוֹם, וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַרְבֵּה הַרְבֵּה. וְאָז סִפֵּר הַרְבֵּה מֵעִנְיַן זֶה שֶׁצְּרִיכִין לִלְמֹד בִּמְהִירוּת גָּדוֹל וּבִזְרִיזוּת וְלִבְלִי לְבַלְבֵּל דַּעְתּוֹ בִּדְקְדּוּקִים הַרְבֵּה מֵעִנְיַן לְעִנְיַן. וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ הֵם בְּדוּקִים וּמְנֻסִּים, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶה לֹא יַפְתִּיעַ אוֹתִי אִם אֶשְׁמַע שֶׁגַּם מוֹהֲרָא״שׁ לָמַד וְסִיֵּם אֶת הָרִשִׁימָה הַזֹּאת בְּשָׁנָה אַחַת, כִּרְצוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל, כִּי מוֹהֲרָא״שׁ הָיָה תָּמִיד אוֹמֵר שֶׁמַּה שֶּׁהָיָה כָּתוּב בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל הָיָה חַיָּב לְחַקּוֹת, וְלָכֵן זֶה לֹא יַפְתִּיעַ אוֹתִי שֶׁמּוֹהֲרָא״שׁ עָשָׂה אֶת זֶה גַּם כֵּן.

אֲבָל חוּץ מִמּוֹהֲרָא״שׁ הָיָה פַּעַם גַּם אֵיזֶה בָּחוּר בַּיְּשִׁיבָה שֶׁעָשָׂה אֶת זֶה, וְעָשָׂה כְּמוֹ שְׁנַת שְׁמִיטָה, הוּא עָזַב אֶת הַכֹּל אֵין עֲבוֹדָה אֵין כְּלוּם וְעָסַק רַק בָּזֶה, לְסַיֵּם אֶת כָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל צִוָּה. [וְהַיּוֹם יֵשׁ גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת אֲנָשִׁים שֶׁלּוֹקְחִים עַל עַצְמָם מְשִׁימָה לְסַיֵּם אֵיזֶה דָּבָר בְּשָׁנָה אַחַת, וְעוֹשִׂים כְּמוֹ שְׁנַת שְׁמִיטָה, לֹא עוֹבְדִים לֹא עוֹשִׂים כְּלוּם רַק מִתְמַקְּדִים עַל דָּבָר אֶחָד שֶׁרוֹצִים לִגְמֹר וְכוּ׳] וְכָכָה הוּא עָשָׂה וְהִתְמַקֵּד שָׁנָה אֶחָד לְסַיֵּם אֶת כָּל הַלִּמּוּדִים הַנַּ״ל, וְאָכֵן הִצְלִיחַ לַעֲשׂוֹת אֶת זֶה.

אם הָיִיתָ אוֹמֵר לְלִיטָאִי שֶׁיֵּשׁ דָּבָר כָּזֶה לְסַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ לֹא הָיָה מַאֲמִין לְךָ עַל כָּזֶה דָּבָר, וְהָיָה צוֹחֵק עָלֶיךָ, כִּי הֲרֵי הֵם בְּקִשְׁי לוֹמְדִים שָׁלֹשׁ מַסֶּכְתּוֹת לְשָׁנָה, וְזֶה לֹא עוֹלֶה לוֹ עַל הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ דָּבָר כָּזֶה שֶׁאָדָם יוּכַל לִגְמֹר בְּמֶשֶׁךְ יְמֵי חַיָּיו כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. אֲבָל אֲנַחְנוּ שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵרַבֵּנוּ זַ״ל יוֹדְעִים שֶׁכֵּן יֵשׁ דָּבָר כָּזֶה.

וְהִנֵּה עַכְשָׁו יָצְאָה סִדְרַת הַסְּפָרִים שֶׁל ה״אוֹצָר יוֹמִי״ אֲשֶׁר בּוֹ מְחֻלָּק כָּל הַחֻמְשָׁה עָשָׂר שְׁעוּרִים לְשֶׁבַע שָׁנִים, וְגַם הוֹסִיפוּ אֵיזֶה סֵפֶר חֻסִידִי אוֹ מוּסָר בַּסּוֹף, וְחוּץ מֵהַדַּף הַיּוֹמִי, אִם תִּקַּח שָׁעוֹן לִרְאוֹת כַּמָּה זְמַן זֶה לוֹקֵחַ תִּרְאֶה שֶׁכָּל שְׁאָר הַשְּׁעוּרִים חוּץ מֵהַדַּף הַיּוֹמִי לוֹקֵחַ רַק כְּמוֹ חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה אוֹ עֶשְׂרִים דַּקּוֹת, וְהֵם מְחֻלָּקִים מַמָּשׁ כַּמָּה שׁוּרוֹת לְסֵפֶר, כִּי אִם תִּקַּח אֶת הַחֻמָּשׁ וּתְחַלֵּק אֶת זֶה לְשֶׁבַע שָׁנִים זֶה יוֹצֵא רַק כַּמָּה שׁוּרוֹת לְיוֹם, וְכֵן שְׁאָר הַסְּפָרִים, וְזֶה סָךְ הַכֹּל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם כְּרָכִים, וְאִם קוֹנִים אֶת הַסֵּט מְקֻבָּלִים מֵהֶם גַּם אֲרוֹן הַסְּפָרִים, כִּי הֲרֵי אֵיפֹה תָּשִׂים אֶת כָּל הַסְּפָרִים הַלָּלוּ? לָכֵן מְקֻבָּלִים חִנָּם גַּם אֲרוֹן הַסְּפָרִים.

וְזֶה דָּבָר חָדוּשׁ גָּדוֹל, וְדָבָר מְאֹד טוֹב, שֶׁבִּזְמַן פָּעוֹט שֶׁבִּכְלָל לֹא מַרְגִּישִׁים, כְּמוֹ חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה אוֹ עֶשְׂרִים דַּקּוֹת לְיוֹם, אֶפְשָׁר לְסַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּכְשֶׁמּוֹסִיפִים עוֹד קְצָת, לִלְמֹד גַּם דַּף אֶחָד גְּמָרָא, מְסַיְּמִים גַּם אֶת כָּל הַשַּׁ״ס בְּיַחַד עִם כָּל הַחֲמִשָּׁה עָשָׂר שְׁעוּרִים.

וְלָכֵן עָלֵינוּ לְהִתְחַזֵּק בְּיֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עֹז, בִּפְרָט עַכְשָׁו שֶׁהָיְתָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵאַהֲבָה (אֶסְתֵּר ט) ״קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זַרְעָם וְעַל כָּל הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר״ מַה זֶּה ׳קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים׳ קִבְּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁקִּבְּלוּ עַכְשָׁו אֶת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ מִתּוֹךְ אַהֲבָה וְשִׂמְחָה ׳וְלֹא יַעֲבוֹר׳.

וְכֵן כָּתוּב (אֶסְתֵּר ט׳) ״וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם״, בְּדֶרֶךְ כְּלָל אֵיךְ מְפָרְשִׁים אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה? שֶׁהֶחָג הַזֶּה שֶׁל פּוּרִים יִשָּׁאֵר לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת, אֲבָל אִם תִּתְבּוֹנְנוּ טָמוּן פֹּה פֵּרוּשׁ יוֹתֵר עָמוֹק מִזֶּה, וְהַפֵּרוּשׁ הוּא אֲשֶׁר ׳לֹא יַעֲבְרוּ׳, זֶה נִשְׁאָר אִתָּנוּ לְעוֹלָם, כָּל הַשָּׁנָה, כִּי הֲרֵי זֶה ׳לֹא יַעֲבְרוּ׳, זֶה לֹא עוֹבֵר מֵאִתָּנוּ, מִזֶּה, וְהַפֵּרוּשׁ הוּא אֲשֶׁר ׳לֹא יַעֲבְרוּ׳, זֶה נִשְׁאָר אִתָּנוּ לְעוֹלָם, כָּל הַשָּׁנָה, כִּי הֲרֵי זֶה ׳לֹא יַעֲבְרוּ׳, זֶה לֹא עוֹבֵר מֵאִתָּנוּ, וְנִשְׁאַר אִתָּנוּ כָּל הַזְּמַן. וְזֶה הַפֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים, הַיָּמִים הָאֵלּוּ לֹא עוֹבְרִים, זֶה נִשְׁאַר אִתָּנוּ לְעוֹלָם וּמַמְשִׁיכִים עִם כָּל הַהִתְחַדְּשׁוּת וְהִתְחַזְּקוּת וְהַשִּׂמְחָה וְהַקַּבָּלוֹת וְכוּ׳ שֶׁל חַג הַפּוּרִים, לְעוֹלָם; זֶה לֹא עוֹבֵר מֵאִתָּנוּ!

וְהִנֵּה (שֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן תכט) שׁוֹאֲלִים בְּהִלְכוֹת פֶּסַח קֹדֶם לְפֶסַח שְׁלֹשִׁים יוֹם. וּמִנְהָג לִקְנוֹת חִטִּים לְחַלְּקָן לָעֲנִיִּים לְצֹרֶךְ פֶּסַח; וְלָכֵן עַכְשָׁו אֲשֶׁר יְמֵי חַג הַפֶּסַח מְמַשְׁמְשִׁים וּבָאִים, צְרִיכִים לִדְאֹג לָעֲנִיִּים עַל חַג הַפֶּסַח שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כֶּסֶף לַעֲשׂוֹת אֶת הֶחָג הַפֶּסַח.

תָּמִיד כָּל הַשָּׁנִים הָיָה מוֹהֲרָא״שׁ עוֹסֵק בָּזֶה, וְעַכְשָׁו הַחוֹב מָנַח עָלֵינוּ לִדְאֹג עַל זֶה שֶׁיִּהְיֶה לָעֲנִיִּים בְּמַה לְהַכְנִיס אֶת הַפֶּסַח בַּבַּיִת בְּשֶׁפַע. וְיָדוּעַ מַה שֶּׁהָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי הֶערְשֶׁלֶ׳ע לִיסְקֶער זי״ע אָמַר: שֶׁכָּל הָרַבָּנִים אוֹמְרִים עַכְשָׁו בְּשַׁבָּת הַגָּדוֹל פִּלְפּוּל וּדְרוּשׁ עָמֹק הַנִּקְרָא ׳שַׁבָּת הַגָּדוֹל דְּרָשָׁה׳ וְשׁוֹאֲלִים קָשְׁיוֹת וְעוֹנִים תֵּרוּצִים וּמְפַלְפְּלִים עַל פִּי דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים וְכוּ׳, אֲזַי גַּם אֲנִי אַגִּיד דְּרוּשׁ עַל שַׁבָּת הַגָּדוֹל, וְהִתְחִיל לוֹמַר, ׳הִנֵּה לִכְאוֹרָה יֵשׁ סְתִירַת הָרַמְבַּ״ם כִּי הֲרֵי בְּמָקוֹם אֶחָד אוֹמֵר הָרַמְבַּ״ם אֲשֶׁר ״בֵּין עָנִי וּבֵין עָשִׁיר חַיָּב לֶאֱכֹל מַצּוֹת וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת״, וּבְמָקוֹם אַחֵר בָּרַמְבַּ״ם כָּתוּב שֶׁ״אָסוּר לִגְנֹב״. הֲרֵי זוֹ סְתִירַת הָרַמְבַּ״ם! כִּי אֵיךְ יִהְיֶה לְהֶעָנִי מַצּוֹת יַיִן וְכוּ׳ עַל חַג הַפֶּסַח אִם לֹא שֶׁיִּגְנֹב, כִּי הֲרֵי אֵין לוֹ דֶּרֶךְ אֵיךְ לִקְנוֹת אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ, הֲרֵי זֶה עוֹלֶה הוֹן תּוֹעָפוֹת, וּבִפְרָט לְמִשְׁפָּחָה מְרֻבָּה בִּילָדִים, (כִּי גַּם הַיּוֹם מִשְׁקָל פּוּנְט אֶחָד שֶׁל מַצָּה עוֹלֶה כִּשְׁלֹשִׁים דּוֹלָר וְכוּ׳ פֹּה בְּחוּץ לָאָרֶץ) וְאִם כֵּן זוֹ מַמָּשׁ סְתִירַת הָרַמְבַּ״ם, כִּי הָאֵיךְ יִקַּיֵּם הֶעָנִי הַזֶּה אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הַלָּלוּ שֶׁל אֲכִילַת מַצָּה וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת וְכוּ׳ בְּחַג הַפֶּסַח? אֶלָּא עָנָה וְאָמַר הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי צְבִי הִירְשׁ מִלִּיסְקָא זי״ע שֶׁאֶת הַסְּתִירַת הָרַמְבַּ״ם עָלֵינוּ לְתָרֵץ, וְאֵיךְ? עַל יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד יִשְׁתַּתֵּף

בְּמָעוֹת חִטִּים שֶׁיִּתְּנוּ לְהָעֲנִיִּים וְיִדְאֲגוּ שֶׁכָּל אֶחָד יִהְיֶה לוֹ עַל צָרְכֵי הֶחָג שֶׁפַּע, וְלֹא יִמָּצֵא עָנִי אֶחָד שֶׁאֵין לוֹ אֵיךְ לִקְנוֹת אֶת צָרְכֵי חַג הַפֶּסַח, וְכָךְ עַל יְדֵי שֶׁיְּחַלְּקוּ לְהָעֲנִיִּים קֶמְחָא דְּפִסְחָא, תִּתָּרֵץ הַסְּתִירַת הָרַמְבַּ"ם, וְיִהְיֶה לַעֲנִיִּים שֶׁפַע עַל חַג הַפֶּסַח בְּדֶרֶךְ הֶחֵר וּבְשִׂמְחָה כָּרָאוּי.

וְלָכֵן הַיּוֹם גַּם אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִתְאַמֵּץ וְלִדְאֹג שֶׁיִּהְיֶה שֶׁפַע לְכֻלָּם עַל חַג הַפֶּסַח, וּבִפְרָט בְּיַבְנְאֵל שֶׁמּוֹהֲרָא"שׁ זי"ע הָיָה דּוֹאֵג עַל זֶה כָּל הַשָּׁנִים, עָלֵינוּ לְהִשְׁתַּתֵּף בָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה לְכֻלָּם שֶׁפַע עַל חַג הַפֶּסַח.

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לִהְיוֹת תָּמִיד בְּצַוְותָא חָדָא עִם יְרֵאִים וּשְׁלֵמִים, וְשֶׁיִּהְיֶה לָנוּ רַבִּי אֲמִתִּי 'רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' הַמְנַשֵּׁא אֶת רֹאשֵׁנוּ וּמַכְנִיס בָּנוּ אֶת הַדַּעַת הָאֲמִתִּית אֲשֶׁר אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, וּמְחַזֵּק אוֹתָנוּ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, תּוֹרָה, וּתְפִלָּה, וְהִתְבּוֹדְדוּת - שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְלֹא נַטְעֶה אֶת עַצְמֵנוּ חַס וְשָׁלוֹם לְהִשָּׁאֵר בַּחֹשֶׁךְ עִם דִּמְיוֹנוֹת בִּבְחִינַת 'רְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ', אֶלָּא תָּמִיד נִהְיֶה מְקֹרָבִים אֶל צַדִּיקִים וִירֵאִים וּשְׁלֵמִים; וְנִזְכֶּה לָקַחַת אִתָּנוּ אֶת כָּל הָאוֹרוֹת שֶׁל פּוּרִים עַל כָּל הַחַיִּים, וְנִזְכֶּה לְהָכִין אֶת עַצְמֵנוּ עַל חַג הַפֶּסַח כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, אָמֵן.